

LIBERTATEA FEMEII ȘI IMPACTUL EI ÎN VIAȚA CLASICULUI UCRAINEANO-RUS NICOLAE GOGOL

Drd. Anastasia SLOBODEȚCAIA (CARAPUZ)

*Școala Doctorală Interdisciplinară, Teologie Evanghelică,
Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad
nastya.carapuz@gmail.com*

ABSTRACT: Women's Freedom and its Impact on the Life of the Ukrainian-Russian Classic Nicholas Gogol.

Women's freedom and its impact on the life of Nicholas Gogol is a lesser known and almost unstudied subject. This article aims to highlight some of the essential elements of the impact women had on the life of the Ukrainian-Russian classic Nicholas Gogol.

Throughout the lifespan, humans are influenced by those who surround them. Some people influence through support and encouragement, others disappointing and betraying their vulnerable victims. Regardless of the positive or negative aspect of the impact, each of them contributes to the formation of attitude, character, vision and of life in general.

It is well known, looking at Gogol's writings and his correspondence, that he was certain of the fact that a woman has a special influence in the society. Gogol draws attention and encourages women to respect God's standards in demeanor, communication and image in general, in such a manner that their influence makes the world a better place. The present article will analyse the social circle of N. Gogol, concentrating on the image of the woman who is present in the writer's life, the one who had an impact, in a way or another, over his writings and over his life, in general.

Keywords: *Gogol, woman, impact, formation.*

Introducere

În general atitudinea lui Gogol față de femei este una deosebită de alți scriitori. Filosoful rus Vadim Filatov¹, l-a descris ca fiind un geniu în literatură

1 Filatov Vadim (Филатов Вадим)- filosoful rus. Absolvent al Universității de Stat din Moscova (Facultatea de Istorie), unde și-a susținut teza pe tema „*Vederi istorice ale lui*

rusă cu o minte conștientă și o gândire critică, în ceea ce privește atitudine lui Gogol față de femei, care este „cu adevărat curat”. Filatov menționează că: „nu se cunoaște nici o femeie cu care a trăit Gogol. Puteți întreba: ce ar putea ști despre femeii? Totul! Gogol era un cunoscător remarcabil al esenței feminine.”² Atașamentul uman obișnuit a lui Nikolae Gogol a fost îndreptat către surorile și mama sa. Gogol nu a fost niciodată căsătorit și nu a avut copii și totuși în viața lui au fost două femei care i-au trezit sentimente de dragoste.

Voi menționa la început că impactul femeii în viața lui Gogol va fi privită din perspectiva spirituală. Ce rol a jucat în formarea gândirii spirituale a scriitorului și dacă au avut vreun impact asupra lui. La fel comentariile și concluziile clasicului sunt analizate în lumina caracterului teologic, luând în considerație că Nicolae Gogol însuși spunea despre sine: „Încercați mai bine să vedeți în mine un creștin și o persoană decât un scriitor”, i-a scris Gogol mamei sale în 1844. La fel scriitorul menționează că arta literaturii există „pentru a calma și a împăca pe toți, creația înaltă a artei coboară de sus în lume. Nu poate adăposti cărtire în suflet, dar printr-o rugăciune răsunătoare tinde permanent spre Dumnezeu.”³

Vladimir Voropaev consideră că Gogol nu poate fi înțeles și apreciat înafara categoriilor spirituale, „Geniul lui Gogol rămâne necunoscut complet nu numai cititorului general, dar și criticii literare, care în forma sa actuală este pur și simplu incapabilă de a înțelege soarta scriitorului și a prozei sale mature. Acest lucru poate fi făcut doar de un cunoscător profund atât a operei lui Gogol, cât și a literaturii patristice - și cu siguranță în sânul Bisericii Ortodoxe, trăind o viață de biserică. Îndrăznim să afirmăm că nu avem încă un stfel de cercetător”⁴

Pe parcursul vieții, oamenii sunt influențați de cei care-i înconjoară. Unii oameni influențează prin susținere și încurajare, alții dezamăgesc și

Dostoievski”. A absolvit studii postuniversitare la Universitatea din Moscova (Facultatea de Filosofie), și-a susținut disertația și a obținut o diplomă în filosofie. A predat filozofie și istorie la diferite universități din Rusia.

2 Филатов, В., *Женские образы в творчестве Гоголя*, Antiphilosophy. Vadim Filatov's site, (Filatov, V., *Imagini ale femeilor în operele lui Gogol*).

3 Н. В. Гоголь, *Собрание сочинений: в 9 т.* Москва, Русская книга, 1994. (N. V. Gogol, *Volumul de compunerii în 9 volume*, Moscova, Russcaia cniga, 1994).

4 В. А. Воропаев, *Монастырь ваш – Россия, Н. В. Гоголь. Духовная проза*, Москва, Русская книга, 1992. (V. A., Voropaev, *Mănăstirea voastră- Rusia, N. V. Gogol. Proza spirituală*, Moscova, Russcaia Cniga, 1992).

trădează vulnerabilizând victimele. Indiferent de aspectul pozitiv sau negativ al impactului, fiecare contribuie la formarea atitudinii, caracterului, viziunii și a vieții în general.

Libertatea mamei lui Nicolae Gogol și impactul ei asupra scriitorului

După cum spuneau contemporanii lui Gogol, mama sa a fost cea mai importantă femeie din viața lui. De dragul ei a scris. Datorită ei, a apărut „Serile la o fermă...”. A idolatrizat-o și a iubit-o din toată inima. Maria Ivanovna a devenit pentru el întruchiparea a tot ceea ce știa despre femei. Și cu ea le-a comparat pe toate celelalte. Este de înțeles, pentru că nu toată lumea a putut trăi ceea ce a trăit mama lui Gogol.⁵

Prima imagine a femeii desigur, pentru Gogol a fost prezentată de către mama sa. Mama lui Gogol, Maria Ivanovna Gogol-Ianovskaia, după concluzia mai multor cunoscuți a familiei, a fost o femeie credincioasă, superstițioasă și ciudată. Serghei Acsacov a caracterizat-o astfel: „o ființă bună, blândă, iubitoare, plină de sentiment estetic, cu o ușoară notă de umor”.⁶ Constantin Mociulischii a subliniat că: „Aceasta este partea luminoasă a imaginii ei. Dar există și una întunecată. Maria Ivanovna era bolnavă de frică. La religiozitatea ei sinceră și autentică este adăugată teama de dezastre iminente și de moarte. Ea credea în Providență și era înfricoșată de spiritele rele.”⁷ Viața ei fericită de familie a început cu o viziune mistică. „Am fost dăruită la paisprezece ani”, își amintește mama lui Gogol, „bunului meu soț, la șapte mile distanță de părinții mei. Regina Cerului m-a arătat lui, în vis.” Maria Ivanovna și-a trăit toată viața în anxietăți inexplicabile și dureroase. Suspiciunea, îndoiala, neîncrederea ei au fost moștenite de Gogol.

În familia Gogol, religia ocupa un loc deosebit. Părinții scriitorului regretau că în localitatea lor nu era biserica și cu toate că starea lor financiară a fost permanent dificilă, ei au început construirea bisericii, care s-a finalizat deja după moartea lui Vasilii Afanasievici⁸ (tata lui Gogol). Maria

5 5 женщин в жизни Николая Гоголя: какой след они оставили в жизни великого писателя (5 femei din viața lui Nikolai Gogol: ce urme au lăsat în viața marelui scriitor), Vezi: <https://kulturologia.ru/blogs/260122/52407/>

6 Сергей, Аксаков, *История моего знакомства с Гоголем*, 1852. (Serghei Acsacov, *Istoria cunoștinței mele lui Gogol*, 1852).

7 Константин, Мочульский, *Духовный путь Гоголя*, 1933. (Constantin Mociulischii, *Calea spirituală a lui Gogol*, 1933).

8 Vasilii Afanasievici- tata lui Nicolae Gogol. A decedat când N. Gogol avea 16 ani.

Ivanovna petrecea multă vreme în rugăciune în fața icoanelor, care se aflau în dormitorul ei. Se ruga pentru sănătatea soțului, care se simțea tot mai rău cu fiecare an. Se ruga pentru sănătatea slabă a lui Nicolae Gogol, care de la naștere era slab, rar se juca și aproape nu comunica cu semenii.

Bunica lui Nicolae Gogol avea o cutie unde se puneau banii pentru nevoile bisericii, alături se găsea Evanghelia și *Cetii-Minei*.⁹ Mama scriitorului, împreună cu bunica lui, întotdeauna, în ajunul sărbătorilor citeau în glas aceste cărți. Gogol din copilărie s-a obișnuit cu citirea acestor cărți și bine ținea minte viața Sfinților. Cel mai mult îl impresiona descrierea chinurilor sfântului *Acachi din Sinai*¹⁰, care se deosebea prin blândețea și bunătatea. Când Nicolae Gogol asculta această istorie își închipuia pe acest om, care se supunea agresiunii. În momentul când mama citea despre moartea sfântului, Gogol plângea.

Într-o zi Nicolae Gogol a întrebat-o pe mama sa despre Ultima Judecată. Maria Ivanovna a început să-i povestească despre cei neprihăniți, despre binecuvântările, pe care le vor primi pentru virtutea vieții, pentru îndeplinirea responsabilităților sale creștine.

Cei care îi ajută pe aproapele, se roagă la Dumnezeu și cred în ajutorul Lui, îi așteaptă Împărăția Cerurilor. Însă, pe cei care duc o viață depravată, nu-l ajută pe aproapele, nu cred în Dumnezeu, îi așteaptă iadul cu foc. La Judecata Mare, toți vor fi împărțiți pe cei neprihăniți și cei păcătoși, și păcătoșii vor fi trimiși pe veci în focul iadului, unde vor arde și vor fi chinuiți cu cele mai groaznice chinuri.¹¹

După acest răspuns, Nicolae Gogol cu lacrimi în ochi, a promis mamei, că se va ruga lui Dumnezeu permanent, că nu vrea să jungă în focul iadului, care s-a arătat copilului aidoma unui groaznic monstru.

Acestea discuții au influențat direct asupra modului de viață lui Nicolae Gogol și s-a reflectat în gândirea lui, în lucrările lui.

Într-o scrisoarea adresată mamei sale în 1833, el și-a amintit:

Te-am rugat să-mi spui despre Judecata de Apoi, și tu mi-ai spus, unui copil, atât de bine, atât de înțeles, atât de înduioșător, ai povestit

9 Ele conțin textele vieților, paterică, învățături și legende, aranjate pe zilele lunilor. De regulă, sunt colecții de 12 volume pentru fiecare lună a anului. (Hagiografie)

10 Akaki din Sinai (prima jumătate a secolului al VI-lea) este un sfânt creștin venerat în Biserica Ortodoxă.

11 Н. Степанов, *Гоголь. Жизнь замечательных людей*, Москва, 1961. (N. Stepanov, *Gogol. Viața oamenilor evlavioși*, Moscova, 1961).

despre beneficiile pe care le așteaptă pe oameni pentru o viață virtuoasă și ai descris atât de frapant, atât de teribil chinul etern al păcătoșilor, care m-au șocat și au trezit o sensibilitate în mine. Acest lucru a plantat și ulterior a produs cele mai înalte gânduri în mine.¹²

Exemplul biblic

Impactul mamei și a bunicii asupra vieții și gândirii religioase a lui Gogol, prin citirea cărților patristice, evangheliei și povestirelor despre viața sfințelor, pare similară cu cea a lui Timotei, viața cărui la fel a fost modelată de mama și bunica. Eunice, mama lui Timotei „o evreică devotată care a luat responsabilitatea de a-l învăța pe fiul ei, Sfintele Scripturi, ajutându-l să cunoască „înțelepciunea care duce la mântuire (2 Tim. 3:15)”. Și Lois, bunica lui, o femeie evlavioasă. Fără să știe l-au pregătit pentru chemarea lui Dumnezeu la mântuire și apoi pentru lucrarea misionară. Mai târziu, când s-a maturizat, el a auzit mesajul Evangheliei, confirmat, pe care îl crezuseră mai întâi mama și bunica lui (2 Tim 1:5). Desigur Eunice și Lois sunt modele valoroase. Femeile pot aprofunda Cuvântul lui Dumnezeu și îl pot transmite cu credincioșie copiilor lor. Eunice și Lois arată cât de important poate fi în viața unei mame, credința personală care să fie un model pentru copiii ei.¹³

Libertatea surorilor lui Nicolae Gogol și impactul lor asupra scriitorului

Ce ține de surorile lui Nicolae Gogol- Ana, Elizaveta și Olga, impactul lor asupra vieții clasicului a fost mai mult pasiv. În cazul surorilor, influență activă avea Gogol asupra lor, începând din copilărie, scriitorul a fost responsabil pentru educația lor. Îi iubea, avea grijă de ele și avea dorință, ca ele să primească o educație bună. În timpul vizitelor sale, la casa părintească, îi ajuta cu lucrurile casnice și o atenție deosebită acorda învățământului, le preda geografia și istoria. În anii 1839, Nicolae Gogol le-a adus, pe Anna

12 Николай В., Гоголь, *Полное собрание сочинений в четырнадцати томах*, Том 10. Письма 1820-1835, М. И. ГОГОЛЬ. 1833 г. Октября 2. С.-Петербург. (Nicolae V., Gogol, *Lucrări complete în paisprezece volume*, Volumul 10, Scrisori din 1820-1835, М. И. Gogol. 1833, 2 Octombrie, S. Petersburg).

13 *Biblia pentru femei*, ed. General: Patterson, Dorothy Kelley, Kelley, Rhonda Harrington, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 2019.

și Elizaveta la Sankt Petersburg unde surorile au făcut studii în Institutul Patriotic al Femeilor, aici Gogol predă istoria în acea vreme. Cu toate că surorile nu influențau direct asupra lui Nicolae Gogol, totuși datorită lor, Gogol putea să practice și să întărească comportamentul său creștin, să-și îmbunătățească „omul interior” la care tinde toată viața sa. În Biblia care-i aparținea, cel mai mare număr de note și însemnări sunt în epistole lui Pavel. Conceptul de „omul interior” a devenit central în munca lui Gogol în anii 1840. Această expresie ne îndreaptă la cuvintele Apostolului Pavel: „... chiar dacă omul nostru din afară se trece, totuși omul nostru dinăuntru se înnoiește din zi în zi” (2 Cor. 4, 16). În Biblia sa, Gogol a scris în dreptul acestui verset: „Omul nostru exterior se trece, dar cel din interior se reînnoiește”.

În scrisoarea către mama sa, care deja a fost menționată, Gogol o roagă să acorde o atenție deosebită educației religioase surorii sale Olga:

Insuflă în ea regulile religiei. Acesta este fundamentul tuturor. Dacă religia ar avea putere asupra Lizei, atunci s-ar putea face totul cu ea. Nu o învățați careva catehism, care este un gibberish pentru un copil. Și ar face și un pic de bine dacă ar merge neîncetat la biserică. Acolo, pentru copil, la fel totul este de neînțeles: nici limbaj, nici ritualuri. Se va obișnui să le privească ca pe o comedie. Dar în loc de toate acestea, spuneți că Dumnezeu vede totul, știe totul, orice ar face ea. Spune-i mai multe despre viața viitoare, descrie în toate culorile posibile și plăcute copiilor bucuriile și plăcerile care îi așteaptă pe cei drepti și ce chinuri groaznice și crude îi așteaptă pe păcătoși. În numele lui Dumnezeu, spune-i mai des despre asta, pentru fiecare acțiune pe care o face, bună sau rea. Vei vedea ce efecte benefice va avea acest lucru. Este necesar să se scuture puternic sentimentele copilărești, iar apoi ei vor păstra totul frumos pentru o lungă perioadă de timp. Am experimentat asta (o știu) și eu. Destul de bine țin minte cum am fost educat eu.¹⁴

Ca urmare a acestor gânduri, Nicolae Gogol reamintește despre modul în care a fost educat el însuși. Scriitorul menționează că mama sa a depus un enorm efort pentru al educa cu cât mai bine. Menționează și faptul că „părinții rar când pot fi educători buni pentru copii săi”, în contextul că el

14 Николай В., Гоголь, *Полное собрание сочинений в четырнадцати томах*, Том 10. Письма 1820-1835, М. И. ГОГОЛЬ. 1833 г. Октября 2. С.-Петербург. (Nicolae V., Gogol, *Lucrări complete în paisprezece volume*, Volumul 10, Scrisori din 1820-1835, М. И. Gogol. 1833, 2 Octombrie, S. Petersburg).

era primul copil și mama sa a fost destul de tânără, și nu cunoștea multe lucruri pentru a educa corect copilul. Totuși cât de nepriștită părea, mama lui Gogol a lăsat o amprentă deosebită și esențială în viața scriitorului, asupra gândirii spirituale și caracterului lucrărilor artistice a clasicului.

Gogol accentuează faptul că educația copiilor care va avea impactul asupra vieții lor mature, trebuie începută cu mult mai înainte de termenii obișnuiți în societate. Clasicul rus observă faptul că sunt o mulțime de domnișoare care "nu pot lega cuvintele" sau susține o conversație, motivul fiind perioada copilăriei în care părinții prea mult protejează copiii de viața matură, prelungind această perioadă până la adolescență, „...din nesăbuiința mamelor, care își iau fiicele sub protecția lor și le îndepărtează de feciorie, când acestea devin deja adulte și au grijă de ele, când nu mai este nimic de protejat, când prostia și prejudecățile au prins prea adânc rădăcini”. Gândurile lui Nicolae Gogol sunt asemănătoare cu adevărul Scripturii care vorbește despre educația copiilor: „Învăță pe copil calea pe care trebuie să o urmeze, și când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea.” (Proverbe 22:6).

Concluzii

Iată o altă temă - despre libertate în adevăratul ei sens. La urma urmei, libertatea¹⁵ este adesea pusă în contrast cu promiscuitatea și cu corupția societății, dar ea este direct legată de lucrul asupra calităților proprii (precum sfințenia, ascultare, trăirea în iubire). Gogol speră ca o femeie să realizeze mai repede gravitatea acestei probleme și să-l ajute pe bărbat să cunoască sensul adevăratei libertăți.¹⁶

Nu putem spune că Gogol, cum îl cunoaștem a fost modelat în urma impactului doar a femeilor menționate mai sus, pentru că nu au fost exemple ideale în comportament și gândire. Însă constatăm faptul că imaginea acestor femei a contribuit la formarea scriitorului în creația sa, în viața personală și în credință.

15 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

16 Таисия Пугачёва, *Н. В. Гоголь. Роль женщины в деле самосовершенствования*, Фрагменты из писем Н. В. Гоголя приведены по изданию: Гоголь Н. В. Полн. собр. Соч.: В 14-ти т. М.; Л. (Taisia Pugacheva, N. V. Gogol. *Rolul femeii în autodepășirea*, Fragmente din scrisorile lui N. V. Gogol sunt prezentate în ediția: Gogol N. V., V volume în unul singur, Moscova, Leningrad), 1937-1952. Vezi online pe: https://culture-into-life.ru/rol_jenshiny_v_dele_samosovershenstvovaniia/.

La fel trebuie menționat faptul că nu doar aceste femei au format cercul de comunicare a scriitorului. Sunt cunoscute încă cel puțin două doamne cu care a ținut relații calde de prietenie. Este vorba de Alexandra Osipovna Roset (Smirnova)¹⁷ și Maria Sinelnikova¹⁸. Comunicarea cu ele prin corespondență și prin viu grai, a avut un impact emotiv asupra gândirii scriitorului și a imaginii femeii în viziunea sa.

Pe parcursul vieții sale, Gogol își schimbă viziunea asupra imaginii femeii și a libertății ei, ceea ce se vede bine analizând lucrările sale timpurii și cele târzii. Sub influența filosofiei antice, la 22 de ani, Gogol crează o

17 Una dintre femeile îndrăgite ale lui Nikolai Gogol a fost frumoasa (ajutorul reginei) *Alexandra Osipovna Roset*. Între scriitor și Alexandra s-a încheiat o prietenie emoționantă și ușoară, care a durat mulți ani. Alexandra și Nikolai au avut o corespondență lungă. În mesajele sale, Gogol a numit domnișoara de onoare „Rândunica Rozzeti”, „Sasha”. Alexandra Rosset, fiind o femeie fără adăpost, s-a căsătorit curând după calcul cu diplomatul Ministerului Afacerilor Externe, Nikolai Mihailovici Smirnov. O căsătorie cu un bărbat bogat a ajutat-o pe Alexandra și pe frații ei să scape de sărăcie, dar Sasha nu a simțit dragoste pentru soțul ei. Cu toate acestea, nici ea nu a ars de pasiune pentru Nikolai Gogol. Relațiile lor erau îmbibate cu puritate și tandrețe frățească. Soțul Alexandrei, Roset, știa de comunicarea lor, dar în același timp nu s-a deranjat, neobservând niciun pericol pentru căsnicia lor. Alexandra, care are rădăcini ucrainene, se numea adesea „hohlyachka”, iar Gogol „hohlom”. Îi plăcea să-i cânte cântece ucrainene, l-a inspirat să scrie romane. Acest tip de prietenie între un bărbat și o femeie este destul de rară. Nu toți cei din jurul lor le-au înțeles.

18 O femeie importantă din viața scriitorului a fost verișoara lui, *Maria Sinelnikova*. Fata s-a căsătorit foarte devreme. Căsătoria ei nu a fost fericită, ceea ce a determinat-o pe Maria să-și părăsească soțul și să se mute la moșia Vlasovka, în vecinătatea Harkovului. Maria era o femeie foarte sociabilă. Odată, când sănătatea ei era puțin zdruncinată, rudele au venit să o viziteze: mama și sora lui Gogol și scriitorul însuși. Aspectul modest al lui Gogol, nasul lung, părul castaniu deschis nu au atras niciodată în mod deosebit sexul slab. Cu toate acestea, o astfel de modestie și blândețe fără precedent a scriitorului nu ar putea lăsa fata indiferentă.

Verii au făcut plimbări lungi în grădină, bucurându-se de plăcerea reciprocă. Mariei îi plăcea să-i șoptească secrete lui Gogol la ureche, ceea ce provoacă jenă și roșeață pe fața lui Nikolai. Femeia nu a ezitat să-i spună scriitorului despre dragostea și afecțiunea ei profundă.

Nicio femeie nu l-a iubit pe Nikolai Gogol la fel de mult ca verișoara sa. Au avut o corespondență lungă și duioasă, pe care ea a păstrat-o mult timp. După moartea lui Gogol, femeia și-a pus pe deget un inel de aur cu inscripția gravată: „Sfârșit. N. Gogol. 1852 februarie. 21”, și nu l-a scos niciodată. Avea un medalion în care femeia ținea o șuviță din părul castaniu al lui Nikolai Gogol. De parcă ar fi fost soția lui Nikolai Gogol, a purtat doliu pentru bărbatul ei iubit pentru tot restul vieții.

lucrare cu denumirea „Femeia”, însă după aproximativ patru ani, acesta renunță la includerea acestei lucrări în volumul „Arabescuri”¹⁹ (1834). Acest fapt poate fi explicat prin evoluția operelor sale, prin schimbarea opiniei asupra imaginii femeii. Cercetătoarea Irina Prohorova a remarcat următoarele: „Trebuie subliniat faptul că, spre deosebire de proza lui Gogol, care reprezenta în mod constant o „gamă” foarte largă de percepție a femeii (de la „femeie-înger” la „femeie-demon”), recunoașterea influenței „revitalizante” înnobilitate a femeii și a frumuseții ei, a devenit invariantă în articolele sale.”²⁰

Cu siguranță viziunea religioasă a scriitorului s-a născut în copilărie, datorită părinților și mai ales datorită mamei care îi citea și povestea istorii creștine. Această bază a contribuit la formarea conceptelor creștine văzute în lucrările scriitorului și a fost un pământ fertil pentru rădăcinile Scripturii care au pătruns și s-au adâncit cu siguranță în viața lui Gogol. Datorită acestui impact al Scripturii, cum menționează și Apostolul Pavel în epistola către Timotei, „din pruncie cunoști Sfintele Scripturi, care pot să-ți dea înțelepciunea care duce la mântuire prin credința în Hristos” (2 Timotei 3:15). Ca rezultat, Nicolae Gogol studiază Scriptura, crede în mântuirea prin Cristos și cheamă pe toți din împrejurarea sa, „Nu fiți morți, ci suflete vii. Nu există altă ușă decât cea indicată de Isus Hristos.”²¹

19 „Arabescuri” - o colecție de lucrări de Nikolai Vasilyevich Gogol în două părți, compilată de autor. Publicat în prima jumătate a lunii ianuarie 1835 (permis de cenzură - 10 noiembrie 1834). Colecția are un conținut foarte divers, de unde și numele: „arabescuri” - un tip special de ornament realizat din forme geometrice, frunze stilizate, flori, elemente animale, care a apărut în imitație a stilului arab. Colecția a inclus articole despre cronica, geografie și artă, precum și mai multe opere de artă.

20 Прохорова, И., *Журнально-публицистические статьи Н.В. Гоголя: вариации на “женскую тему”*, Электронный научный журнал Медиаскоп, выпуск № 3, 2010, accesat 09.07.2021, (Prokhorova, I., Articole jurnalistice de N.V. Gogol: variații ale „temei feminine”, revista științifică electronică MediaScope, numărul 3, 2010).

21 Мочульский, К. В., Гоголь. Соловьев. Достоевский, *Азбука веры, Художественная литература*, 2021. (Mociulschii, C. V., Gogol. Soloviov. Dostoevskii., *Azbuca very, Literatura artistică*, 2021).

Bibliografie

- *BIBLIA PENTRU FEMEII*, ed. General: Patterson, Dorothy Kelley, Kelley, Rhonda Harrington, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 2019.
- АКСАКОВ, С., *История моего знакомства с Гоголем*, 1852. (Ac-sacov, S., *Istoria cunoștinței mele lui Gogol*, 1852). http://az.lib.ru/a/aksakow_s_t/text_0100.shtml
- ВОРОПАЕВ, В. А., *Монастырь ваш – Россия*, Н. В. Гоголь. *Духовная проза*, Москва, Русская книга, 1992. (Voropaev, V. A., *Mănăstirea voastră-Rusia*, N. V. Gogol. *Proza spirituală*, Moscova, Russcaia cniga, 1992).
- ГОГОЛЬ, Н. В., *Собрание сочинений: в 9 т.* Москва, Русская книга, 1994. (Gogol, N. V., *Volumul de compunerii în 9 V.*, Moscova, Russcaia cniga, 1994).
- ГОГОЛЬ, Николай В., *Полное собрание сочинений в четырнадцати томах*, Том 10. Письма 1820-1835, М. И. ГОГОЛЬ. 1833 г. Октября 2. С.-Петербург. (Nicolae V., Gogol, *Lucrări complete în paisprezece volume*, Volumul 10, Scrisori din 1820-1835, M. I. Gogol. 1833, 2 Octombrie, S. Petersburg). http://az.lib.ru/g/gogolx_n_w/text_1835_pisma.shtml
- МОЧУЛЬСКИЙ, К. В., Гоголь. Соловьев. Достоевский, Азбука веры, Художественная литература, 2021. (Mociulskii, C. V., Gogol. Soloviov. Dostoevskii., *Azbuca very*, Literatura artistică, 2021)
- МОЧУЛЬСКИЙ, К., *Духовный путь Гоголя*, 1933. (Mociulskii, C., *Calea spirituală a lui Gogol*, 1933). <http://rodon.org/mkv/dpg.htm>
- ПРОХОРОВА, И., *Журнально-публицистические статьи Н.В. Гоголя: вариации на “женскую тему”*, Электронный научный журнал Медиаскоп, выпуск № 3, 2010, accesat 09.07.2021, (Prokhorova, I., *Articole jurnalistice de N.V. Gogol: variații ale „temei feminine”*, Revista Științifică electronică MediaScope, numărul 3, 2010) <http://www.mediascope.ru/журнально-публицистические-статьи-нв-гоголя-вариации-на-“женскую-тему”> .
- СТЕПАНОВ, Н., *Гоголь. Жизнь замечательных людей*, Москва, 1961. (N. Stepanov, *Gogol. Viața oamenilor evlavioși*, Moscova, 1961).
- ФИЛАТОВ, В., *Женские образы в творчестве Гоголя*, Antiphilosophy. Vadim Filatov's site, (Filatov, V., *Imagini ale femeilor în operele lui Gogol*), <https://v-filatov.jimdofree.com/философия-литературы/женские-образы-в-творчестве-гоголя/> (17.10.2021).
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.